

האם אנחנו מוכנים למשיח? גליון מספר 37

שאל נא את הכהנים תורה

- א. הגיע זמן הגאולה! מלך המשיח עומד על גבי גג בית המקדש, ואומר לישראל ענוים הגיע זמן גאולתכם! ראו את האור שזרח עליכם, ממש כמו שניבא הנביא 'קומי אורי כי בא אורך, וכבוד ד' עליך זרח', וכל יהודי מבהיק אור, וכל הגויים שנשארו נופלים על פניהם, ומתחננים להיות עבדים לישראל! (ילקוט ישעיה תצט). כעת הגיע הזמן שאפשר לקיים כל מצות התורה, כמה חכינו לזה! עבר כבר חג השבועות, והגיע הזמן להביא ביכורים. בכל עיר מתקבצים יחד לעלות ביחד עם הביכורים, ובמשך כל הדרך שרים, 'שמחתי באומרים לי בית ד' נלך'. סוף סוף הגענו לעזרה, ולפני שהנחתי את הביכורים עם הסל ליד המזבח, הביכורים נטמא. מה צריך לעשות עם הביכורים ועם הסל? (ע' ביכורים פ"א מ"ח ורמב"ם פ"ד ה"י ודרך אמונה שם)
- ב. הגיע שנת השמיטה וצריך לעשות ביעור ויודי מעשרות! אני זוכר פעם אחת אחרי שלמדנו דף היומי סוכה מט: שכדי להיות שבע מיין, יש לגמוע בלגימות גסות, ויש ענין לעשות כן בכוס של ברכה להראות חביבות המצוה, אז לקחתי יין של מעשר שני, ועשיתי כמו שכתוב בגמ', אבל שכחתי לברך ברכה אחרונה, האם אני יכול להתוודות? (ע' ריטב"א ברכות מ:)
- ג. הגיע ערב ראש השנה, ומצות היום הוא להיות 'מעביר צאנו תחת שבטו', ולהפריש מעשר בהמה. למעשה העשירי שיצאה לא היתה הכי משובח, ונסתפקתי האם אפשר לשאול על המעשר בהמה? ועל הצד שאפשר לשאול האם צריך להפריש עוד הפעם, או כבר נפטרו במנין הראוי? (ע' טורי אבן ר"ה כח:; מנ"ח שס' אות יד', אפיקי ים ח"א סי' מג', ואמרי יושר ח"ב קצ"ב, ותורת הקרבנות הלכות מעשר בהמה פ"ג הע' 52 בשם הגאון ר' גרשון אדלשטיין)
- ד. אני כהן, ובקשו ממני לדבר בלויה, עמדותי מחוץ לאהל המת עם מיקרופון עם חוט המחובר למכשיר הרם-קול. האם אני טמא לז' ימים? ועל הצד שאני טמא לז' ימים, מותר לכהן לטמאות לטומאה כזו? (ע' ריש אהליות, ושאגת אריה החדשות סי' יא')
- ה. האם יש חיוב לטהר עצמו בראש השנה? (ע' שאגת אריה ס' סז, ופסיקתא רבתי פ"א וילקוט ישעיה ס' תקג)

הלכתא למשיחא

באו נמשיך ללמוד הלכות קרבן תודה (וכ"ז נוגע גם לשאר קרבנות). מיד שהגיע חצות אסור לאכול. אם נשאר כביצה נותר הרי זו כמו ראשון לטומאה, ומטמא את הידים או אוכלים אחרים. אחר כך מתחילים בבדיקת נותר (ירוש' פסחים פ"א ה"א) ומחפשים אחר אפי' פחות מכזית (טוב ירושלים שם), ומה שנמצא שורפין בבוקר, ואין מברכים על ביעור נותר (אבודרהם, דהמצוה הוא רק מכח העבירה של נותר).

כעת הגיע הזמן לעשות מריקה ושטיפה! לאחר ההשתמשות בכלים לבשל או לצלות בהן את הקדשים, יש מצוה של מריקה ושטיפה, בין קדשי קדשים, בין קדשי קלים. שיטת רוב ראשונים דהמצוה היא לאחר שעבר זמן האכילה (חטאת אשם ותודה ליום ולילה, ושלמים ובכור לשני ימים) ונעשה נותר צריך להכשיר הכלי מבליעת נותר, ומריקה היינו הגעלה, ואופן הכשרו יותר חמור מהגעלה רגילה. א) אחרי שהגעילו בחמין צריך לשוטפו בצונן (ו"א מבפנים, ו"א מבחוץ, ו"א מבפנים ומבחוץ, ו"א שצריך לשטוף פעמיים), ב) בישראל במקצת כלי צריך הגעלה בכל הכלי (ובגנזי הגר"ח סי' ס' מצדד דצריך שתהא הגעלת כל הכלי בבת אחת, ואי אפשר להגעיל חצי הכלי ושוב חציו השני). ג) אפשר לעשות מריקה רק במים, ד) אפשר רק במקום אכילתו, דהיינו ק"ק בעזרה, וקק"ל בירושלים, ולדעת החזו"א גם בקק"ל צריך לעשותו בעזרה, ה) אפי' לאחר שנפגם, ואפי' אינו רוצה שוב להשתמש בו, צריך לעשות מריקה ושטיפה. ו) וכן אין לעשותו ע"י גוי (חזו"א סי' לז ב' וד').

עוד כתב החזו"א דצריך שתהא במי ההגעלה ס' פעמים כשיעור מה שנבלע בה.

ודעת הרמב"ם (לפי מה שביארו הרבה אחרונים) דמצות מריקה ושטיפה הוא לפני שנעשה נותר, לאחר גמר האכילה, וא"צ שתהא מיד לאחר הבישול, ויכול לבשל אפי' ג' פעמים בשביל אכילה ההיא, אבל לאחר גמר אכילה צריך מו"ש. ומריקה היינו שפשוף במים חמים (לא הגעלה), וגם בכלי חרס מהני שפשוף במים חמים, חוץ מחטאת שצריך שבירה. ובכלי שצלה בו צריך הגעלה ממש.

כלים החייבים

כל כלי מתכות, חייב במו"ש. כ"ח לדעת רוב ראשונים צריך שבירה, ולדעת הרמב"ם דוקא בחטאת. כלי עץ לדעת הכס"מ א"צ, ולדעת הרבה אחרונים צריך. כלי אבן א"צ. כלי זכוכית צריך שבירה כחרס (יד דוד, זבחים צד).

כל כלי שצלה בו או בישל, או אפי' עירה מכלי ראשון לתוכו צריך מו"ש (אבל כלי שני אין צריך). וכן אם אפה בה דבר יבש, כמו מנחה צריך מו"ש. צלה באויר כ"ח הוא ספק בגמ' אי צריך שבירה, ו"א הספק גם לגבי שאר כלים אם צריך מו"ש. לדעת הרמב"ם לא נפשט הספק, ו"א בדעת רש"י שנפשט שאין צריך.

אם הגעיל קודם שנעשה נותר, לדעת רוב ראשונים הנ"ל כתב החזו"א דאין מצות מו"ש. עוד כתב החזו"א דכלי שצריך הגעלה אפשר ללבן (ובקק"ל א"צ להיות בעזרה אפי' לשיטתו).

תשובות לשאלות גליון שעבר

שאלה: הלכתי ברחוב בבני ברק, וראיתי סיר באמצע הרחוב (ממש כמו המליוני סירים הנמצאים בכל רחבי ירושלים עבור בישול הקרבנות (זכריה יד, כ-כא), ושמחתי לזכות במצות השבת אבידה! הרמתי את הסיר וחפשתי אם יש סימן, מה המצב של הסיר, אני, ובגדי וכל מה שנגעתי? (ע' טהרות פ"ד מ"ה ורמב"ם מטמאי מ"מ פ"א ה"ב)

תשובה: חז"ל גזרו על כלים הנמצאים שהם טמאים. וכתב הרמב"ם דהם בחזקת טמאי מתים וצריך הזאת ג' וז', וכן איתא בתוספתא הובא בר"ש (טהרות פ"ח מ"ג) דהמאבד ומצא ברה"י צריך לחשוש שהם טמאי מתים וגם טמאים מדרס, וכתב הר"ש דצריך הזאת ג' וז'. אמנם בסוגיא דפסחים (יט:) משמע דלא גזרו עליהן שיהו טמאים כטמא מת, וכן כתבו התוס' ובעל המאור שם¹. ולפ"ז לתוס' ובעל המאור הנוגע בכלי טהור (דאין לחשוש לטומאת מדרס בסיר), אבל לרמב"ם הכלי בחזקת אב הטומאה, ומטמא האדם, ולענין מה שנגע ע' הערה². ובירושלים³ לא גזרו על כלים הנמצאים, רק על הסכינים ששוחטים בהם קדשים, חוץ מהסכינים שנמצאו בערב פסח שלא גזרו, כן הוא דעת הרמב"ם, אבל דעת התוס' (חגיגה כא) דגם סכינים הנמצאים בירושלים לא גזרו עליהם.

שאלה: הנחתי את שתי העגלות בחדר המדרגות למשך הלילה. האם אני צריך לטובלם בבוקר? (ע' טהרות פ"ח מ"ג)

תשובה: כתוב בתוספתא מובא בר"ש שם שאם הניח כלים ברה"י ועברו עליהן הלילה, צריך לחשוש שנטמאו במדרס (אבל ל"ג לחשוש לטומאת מת). והטעם שמה אשה טמאה או גוי דרס עליה ולא ראתה. ובכלים שאין מקבלין טומאת מדרס חוששים שמה נגעה בהם, ונעשה ראשון (כ"כ הר"ש בצירור של אבד). ולפ"ז העגלה ודאי טמאה (ראשון) מחמת חשש נגיעה, ואפשר דגם כן טמאה מדרס (אב הטומאה, ומטמאה כל מי שנוגע בעגלה), הגם שלכאורה אין לחשוש שישיבה או דרסה על העגלה, אבל אולי יש לחשוש שנתקלה בה ונשענה עליה, וצ"ע. וכ"ז בחדר המדרגות, אבל בבית של חבר אין צריך לחשוש לזה.

שאלה: באתי מהמקוה עם כל הכביסה ותליתי את הכביסה מחוץ למרפסת, ונכנסתי לתוך הבית להביא עוד כביסה לתלות, מה דינו של הכביסה שתלוי כבר בחוץ? (ע' שם)

תשובה: כתוב במשנה שהשוטח (תולה ליבש) כלים ברה"י אם העלים עין לרגע טמאים מחשש שמה נגע בהם אדם טמא (והם ראשון, ול"ג לחשוש לטומאת מת או מדרס). וכתב החזו"א (טהרות ח, ח) דהגם דכל החומרות של מאבד ומצא כלי, וכן המניח כלים, והשוטח כלים, הוא חלק מהגזירה שגזרו על כלים (דע"פ דין אין מקום לחשוש שנטמאו), ובירושלים לא גזרו, השוטח כלים גזרו גם בירושלים, דנגיעתם שכיח מאד. ובתוספתא מבואר דגזרו אפי' תולה הבגדים גבוה מאד, דלא פלוג.

שאלה: בחסדי ד' אני תוך מ' יום אחרי לידה, ופתאום ירד בית המקדש מן השמים! האם אני יכול לשלוח את בעלי להביא קרבנות לידה על הלידות שכבר עברו מ' יום? (ע' רמב"ם וראב"ד מחו"כ פ"א ה"ה)

תשובה: לרמב"ם אי אפשר להביא קרבן יולדת על לידות שעברו כל זמן שאינה יכולה להיטהר, כיון דאין הקרבן פועל להכשירה, והראב"ד חולק כיון דעכ"פ יש לה חובה להביאם אפשר לצאת ידי חובה בלי שהקרבן יפעול שום טהרה. ויש שהבינו בדעת הרמב"ם דילדה תוך מלאת של הולד הראשון (ולד שאינו של קיימא), אבל אם ילדה אחר מלאת גם לרמב"ם אפשר להביא על לידות הקודמות.

שאלה: האם אני צריך ליטול ידים קודם שאני סך שמן של שביעית? (ע' רמב"ם שמיטה ויובל פ"ה ה"ז וד"א שם)

תשובה: אסור לטמאות אוכל וכן שמן של שביעית דמפסידה מלאכול לטהורים, וזה בכלל לאכלה ולא להפסד, לכן כתוב בתוספתא שאין סכין שמן של שביעית בידים טמאות. דעת הרמב"ם בפיה"מ דדוקא ידים שנטמאו מטמאות משקה חולין, אבל סתם ידים לא גזרו שיטמא משקה חולין, ולפ"ז אין צריך ליטול ידים. ויש דיון באור שמח (אה"ט פ"ח ה"ח) וחזו"א (ריש ידים) אם הרמב"ם חזר בו, אמנם שאר ראשונים כתבו בפירוש דגם סתם ידים מטמאים משקים, ולדעתם צריך ליטול ידים. (וכ"ז כשיבנה בית המקדש בקרוב, אבל כיום שכולם טמאים אין צריך).

¹ ובמקד"ד מז, ב כתב דבעל המאור מודה דאם מצא ברה"י שיש חשש טמא מת, וצ"ע דלא משמע כן בגמ' פסחים יט:.
² ופשטות דברי הרמב"ם דחיישינן דנגע במת, וא"כ הכלי הוא אבי אבות (מטעם חלל חרב), והאדם אב, וכן הכלי שנגע בו אב הטומאה, לרמב"ם בכל הכלים, ולתוס' דוקא מתכת. אמנם בגמ' פסחים יט: משמע דאינו כחלל חרב, וא"כ רק האדם נטמא ולא בגדיו, וצ"ע.
³ ובספרי ריש דברים איתא דעתידה ירושלים שתתפשט למעלה עד דמשק, הגם שבקומת קרקע, תהיה כמו שכתוב הגבולים ביחזקאל, אבל מלמעלה תתרחב ביותר.